

Հովիփ. — Այո, այդ գործնական մտքիչ համար գու խղճիչ ծախէ՛. կինդ խորէ՛, ազգի փաճառէ՛: Կաթարխանական զարմանալի գաղտնիք էր որ այսօր ժողով տեղի չունենայ:

Յար. — Դի՛մի՛. սանձէ՛ լեզուդ կրօնմ: Տի՛մա՛, Տի՛մա՛... (Հովիփի թեւեմ բռնելով անկիւնի մը կը նստի):

Հովիփ. — (Կտրիօթեմ Յարութիւնի վրայ փախելով եւ ետեք թնկնով) Թո՛ւ, անամբ՛թ. լի՛ր, սրկեա՛, մատնի՛ւ...

(Վ. Ա. Ր. Ա. Գ. Ո. Յ. Ր.)

Շարունակի

ԳԵՂԱՄ ԱՐԳՐՈՒՆԻ

ՄԱՏԵՆԱԽՈՍԱԿԱՆ

Գ. Ֆ. ԼԵՂՄԱՆ-ՀԱՌԻԹ. — Հայաստան, երբեմն եւ Այժմ. ուղեւորութիւն եւ ուսումնասիրութիւն — Հասարակական Տիգրիս եւ Տիգրանակէս, 117 պատկերներ, ցանկ մը եւ ուղեգիծ մը. Պերլին, գրափանաւանդ Պ. Պերլ, 1910. In-8, XII—543 էջ:

Պ. Լեւնան առարգէտ մըն է, եւ իբր այդ ճամբորդիչ Հայաստանի մէջ մասին մէջ, այդ երկրին որ երկար տառն Նիւռէի տիրապետութեան տակ մնաց է ուր կը գտնուին համբաւաւոր բեռնակիր արձանադրութիւնը « Թոսպական » անուանեալ:

Ուղեւորութիւնը տեղի ունեցաւ 1898-99 թին, եւ այժմ միայն լոյս կը տեսնէ հատորը որ սահմանաւոր է այդ դրեման խաղաղապատրաստին գիտական, ցեղապահական, լեզուագիտական արդիւնքները ամբողջութեան մը ձեւով երևան հանելու: Այս յապարտմը դիրքաւանակալի պիտի ըլլայ, երբ այս հատորը աչքէ անցրելով, մաղդ տեսնէ թէ ի՞նչպիսի առաւել հայթայթեալ ինքնիշխանութիւնը քանակութիւնը, ի՞նչպիսի հարուստ է պատկերներու շարքը, եւ թէ ի՞նչ խոշոր աշխատանք պէտք եղած է Քաղիկ այսպիսի հատոր մը ձեւացնելու համար: Արձանադրութեանց քննորոշումը որ ճանապարհային գիտարար է, բաւական է արդէն բացատրելու թէ ճշմարիտ գիտնական մը ուղած ըլլալ իր հետազոտութեանց արդիւնքը թնթիւններէ հրապարակ նետել:

Այս առաջին հատորը երկու գրքի բաժնուած է: Առաջինը կը խօսի ուսական եւ պարսկական Հայաստանի մէջէն հեղինակին կատարած ճամբորդութեան մասին: Զոյս յաջորդաւոր կը խօսի Անդրկովկասի, Թիֆլիսի, Վրաստանի, Արարատի, Ուրմիայ լճին, Նեոտորականաց վրայ, Էնո Ներկուր գրքին լճին, հեղինակը կը զբաղի ճանապարհի հիւրապանի Միջնաբերդով, Զարա-արեւմտեան եւ արեւմտեան Հայաստանով: Գրեւոր կ'առնուի խորէ մասնաւորապէս Իւրուք նահանջին ուղիները, Տիգրանակէսը, Տիգրիսի թիւները, Եփրատը, Էնո:

Այս շահեկան մանրամասնութիւններով իրենց

գործը՝ անկատար պիտի ըլլար եթէ չունենար որոշումները դիրքացնող անուանացոյցակ մը: Հեղինակը հաճած է ճանաչանել իր ընթերցողներուն թէ Բ հատորը որ ի ծագող պիտի հրատարակուի՝ բովանդակ գործոյն մէջ պարունակաւոր ինքնիշխան մանրամասն անուանացոյցակ մը պիտի ունենայ:

Շահեկան է դիտել տալ թէ հեղինակը որ գերմանացի է, հետեւաբար Ասորիկ Համախի մտերմ բարեկամ եղող Վիլհելմ Բին հպատակներէն մին, ամենագիտելի գնահատում մը կը նուիրէ հայ գիւղացիին: Կը հաստատէ անգամ մը եւս թէ Հայտ սխալ դատաստան կը կարեն Հայոց մասին՝ գանտը նոյնացնելով Եւրոպայի մէջ աննշուող աւելի կամ նուազ վատահամբաւ նմուշներու հետ: Պէտք է Հայտաստան ապրած, հայ ժողովրդին հետ մշտական շփման մէջ եղած ըլլալ, գնահատելու համար առժեք այդ զբաղող ազգին, որ կը տուտապի իր դրացիներուն՝ դիտարարապէս թուրքներու եւ քրիստոնէութեան բիրտ կամայականութենէն:

Հայ գիւղացին ժուժկալ, աշխատասէր է, իր հողին պատասխիկ հաճոյքով կը ծշալէ, կը սիրէ իր հայրենիքը, իր հողին յարած է եւ անոր հաւատարմի կը մնայ՝ այն անորման որ կը նախընտրէ զինքը ուղածմունս պէս կորցրաւ աւարաւաններէն շարքովը քան ձգել հեռանալ:

Գեմանակէն գիտադրելու քերմապէս կը լանձնարարենք ընթերցումն այս գրքին, ուր պիտի տեսնեն երկրի մը եւ ժողովրդի մը ճակատակիր անկողնակալութիւնն պատմաւոր ամենաշիջ ժամանակներէ մինչեւ մեր օրերը:

ՖԻԼՏԻՐԻ ՄԱՐԿԻՐ

ՇՈՐԵՆԱՅԻՆԻ ԼՍԱՍԵՏ 1)

Ա.

Յոռեւտեւութիւնը արդիւնք է կենսիցի զգոհութիւնէն ծնած զուարթի գգազումի մը: Կենսիցի հաճոյքով եւ վիշտով խառն է: Այս պատճառաւ բացարձակ լաւատեսութիւն կամ յոռեւտեւութիւն՝ անիմաստ է: Լաւատեսութիւնը վշտին գոյութիւնը ուղեւորաւոր մէջ չի կայանար՝ այլ վիշտիցի մեղմացնող իր բուկըրուցիներուն մէջ, եթէ ասոնք գործնական չին մէջ ազդեցիկ ըլլաւ Ուրեմն յարաբերաբար լաւատես վարդապետութիւն համարելու հնդք այն վարդապետութիւնը որ կենսիցի հաճութեան գոյն ընկելու ձգտում ունի:

1) ՏՐ. Ռ. Պազարեան, ճախիկն առակեր Վեհեթիկ Մուրաւ-Թափայլեան վարժարանին, ասի մը առաջ նրաւարակի լիւրմանակ լիւրով գիտի որ Շոբեհմատուրի վրայ. այդ գիրքը, որուն մէջ մեր Գրքալիս ճախիկները ի վեր կը հանէ ինչ որ կայ Շոբեհմատուրի մեայ իմաստարարութեան ընդհանրական, կազմարար, « լաւատես », « լաւատես », « լաւատես »